

ReAttach M.I.S.T
Map the Individual State of Mind

HANDLEIDING

Dr. Paula Zeestraten-Bartholomeus

ISBN: 978-94-93114-42-5

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopie, opname of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. De rechten berusten bij Stichting ReAttach Therapy International en de auteur.

ReAttach M.I.S.T
Map the Individual State of Mind

HANDLEIDING

Dr. Paula Zeestraten-Bartholomeus

INHOUDSOPGAVE

Afname	7
Formulieren	9
MIST-results	17
Arousal-Hyper	19
Arousal-Hypo	25
Social Reward - Hyper	29
Social Reward - Hypo	33
Multi Sensory Processing - Hyper	37
Mono Information Processing	43
Systeem Overprotectie	49
Systeem Overvraging	53
Joint Attention - Hyper	57
Joint Attention - Hypo	61
Betekenisverlening - Hyper	65
Betekenisverlening - Hypo	75
Voorstellingsvermogen - Hyper	83

Voorstellingsvermogen - Hypo	85
Communicatie - Hyper	89
Communicatie - Hypo	91
Emotieregulatie - Hyper	97
Emotieregulatie - Hypo	99
Coping - Hyper	103
Coping - Hypo	105

ReAttach M.I.S.T

Map the Individual State of Mind

AFNAME

De ReAttach M.I.S.T. is een vragenlijst die bedoeld is voor ReAttach Affect Coaches om zowel maatwerk sessies te bouwen als rekening te houden met de co-regulatie dynamiek van systemen. U vindt de M.I.S.T. op deze website: <https://reattachmist.com/>.

Om gebruik te kunnen maken van de M.I.S.T. website heeft u toegang nodig via Stichting ReAttach Therapy International. De M.I.S.T. is eigendom van de Stichting en bedoeld voor ReAttach Specialisten en Affect Coaches die in het **kwaliteitsregister** zijn opgenomen. Opname in het kwaliteitsregister is niet verplicht. Als u na de opleiding ervoor kiest om niet in het kwaliteitsregister te worden opgenomen, kunt u alleen deze handleiding gebruiken voor maatwerk sessies. Als u problemen heeft met inloggen, kunt u het beste contact opnemen met:

kwaliteitsregister@reattachacademy.nl.

FORMULIEREN

Als u op de website naar beneden scrolt ziet u de Nederlandstalige M.I.S.T. met de volgende formulieren.

1. **Gezin-MIST**

Gebruik dit formulier als u met kinderen werkt en de co-regulatie binnen het gezin in kaart wilt brengen. U stelt **dezelfde vragen** aan vader, moeder en daarna aan een of beide ouders over het kind. Bij oudere kinderen of jeugdigen zou u de vragen aan hen zelf kunnen stellen. U zult de vragen soms anders moeten formuleren als u goed aan wilt sluiten op het gezin. Dat is goed om te doen en heeft geen invloed op het resultaat. Als u het gezin goed kent en zowel naar ouders als het kind gekeken heeft, kunt u het formulier ook zonder het gezin over het gezin invullen.

2. **MIST-relaties**

Gebruik dit formulier als het systeem waarmee u werkt uit 2 volwassenen bestaat.

3. Individu-MIST

Als u niet systemisch kunt werken en toch een maatwerk sessie wilt bouwen gebruikt u dit formulier.

GEZIN-MIST

We starten de M.I.S.T. met het vragen van uw naam, e-mailadres en een **Therapy ID**. Het is belangrijk dat u hier **geen gegevens** invult die terug te herleiden zijn naar uw patiënt. Wij vragen u **volledig geanonimiseerd** te werken, dus een nummer of code in te vullen in plaats van een naam of initialen.

Please select for member 1 Father

U gaat **eerst bij vader** de transdiagnostische factoren die belangrijk zijn tijdens een ReAttach sessie onderzoeken.

Dit zijn:

1. arousal
2. social-reward
3. sensory processing
4. systeem
5. joint attention
6. betekenisverlening
7. voorstellingsvermogen
8. communicatie
9. emotieregulatie
10. coping

ReAttach M.I.S.T

Map the Individual State of Mind

U krijgt telkens een **selectievraag** die het onderscheid maakt tussen hyper (te veel of te hoog) en hypo (te weinig of, te laag).

Een voorbeeld:

Please select for member 1 Father:

- ☐ Bent u gestrest
- ☐ Of bent u eerder onverstoort, kalm?

Nadat u deze selectie gemaakt heeft, krijgt u vier deelvragen om te bepalen of de score extreem is of niet.

U zult merken, dat als het moeilijk is om een keuze te maken bij de selectievraag, er waarschijnlijk geen extreme score naar voren komt bij de deelvragen. Dat is prima.

Bij normale scores hoeven we geen maatwerk te bieden. Echter, bij het opzetten van een strategisch systemisch behandelplan en bij individuele maatwerk sessies moeten we met **extreme** scores rekening houden.

Voorbeeld van de deelvragen:

Bent u gestrest?	Yes	No
Er is dagelijks stress, spanning of overprikkeling?		
Kan niet tegen een drukke of lawaaierige omgeving?		
Afleiding zoeken of ontspannen lukt niet goed?		
Snel geïrriteerd, prikkelbaar of overemotioneel?		

TOELICHTING

Sommige vragen vereisen toelichting. Bij de vraag naar **het systeem** (vraag 10) is de selectievraag als volgt geformuleerd:

- In sommige gezinnen maken ouders zich te druk om de kinderen
- In andere gezinnen krijgen de kinderen juist te veel vrijheid.

Als ReAttach Affect Coach heeft u de vrijheid deze vraag zo te formuleren dat de informatie die u krijgt past **bij wat u wilt weten.**

ReAttach M.I.S.T

Map the Individual State of Mind

Wilt u weten of vader vroeger (te) beschermd is opgevoed of (te) vrij is gelaten, dan stelt u deze vraag over het gezin waarin hij is opgevoed. Als u wilt weten hoe vader over zichzelf denkt als vader, dan formuleert u de vraag zo, dat hij hier op reflecteert.

Bij de vraag naar **betekenisverlening** (vraag 14) is de selectievraag als volgt geformuleerd:

- Sommige mensen leren heel gemakkelijk door ervaringen
- Andere mensen hebben echt training nodig om nieuwe dingen te leren.

Bij een goede conceptvorming leer je gemakkelijk door ervaringen. Dat is normaal. Als je echter **te veel** betekenis geeft aan ervaringen (hyper) kom je in de problemen. Naar die extreme score zijn we op zoek, want als daar sprake van is, moeten we daar rekening mee houden. Veel mensen hebben training nodig om nieuwe dingen te leren. Dat is normaal. Bij **magere of afwezige conceptvorming** leer je niet van eerdere ervaring en heb je veel problemen in de betekenisverlening in samenhang. Naar die extreme score zijn we (bij de hypo) op zoek, want als daar sprake van is, moeten we daar rekening mee houden.

Bij de vraag naar **emotie regulatie** is de selectievraag als volgt geformuleerd:

- Sommige mensen kunnen hun emoties heel goed reguleren
- Andere mensen hebben veel moeite om hun emoties te reguleren

Bij de deelvragen gaan we weer op zoek naar extreme scores en dat houdt in dat we bij de eerste optie kijken of mensen hun emoties niet **te veel verbergen**. Als je je emoties zodanig reguleert dat het lijkt alsof je **altijd** vrolijk bent of je niet kwetsbaar op durft te stellen, vind je het moeilijk om op een adequate manier uiting te geven aan gevoelens.

Ook bij de tweede optie hebben mensen veel moeite om hun emoties op een adequate manier te uiten, want ze vinden het moeilijk om die te reguleren en **reageren** heftig of intens. Ook hier zijn we weer op zoek naar de extreme score, want uiting geven aan emoties is normaal.

Pauzeknop

U kunt het onderaan de pagina op een pauzeknop drukken zodat u later verder kunt gaan.

Please select for member 2 Mother

Please select for member 3 Child

ReAttach M.I.S.T

Map the Individual State of Mind

Na het invullen van **de drie vragenlijsten** drukt u op verzenden om een PDF naar het door u ingestelde mailadres te laten sturen.

MIST-relaties / Individu-MIST

Als u voor een van de andere formulieren kiest blijft de M.I.S.T. hetzelfde. U gaat van 3 vragenlijsten (gezin) naar 2 (relaties) of naar 1 (individu).

ReAttach M.I.S.T.
Map the Individual State of Mind

MIST-RESULTS

Emailadres

Als u de resultaten van de M.I.S.T. wilt ontvangen is het belangrijk dat u zorgvuldig het e-mailadres invoert. Het zou jammer zijn als het mailadres niet klopt en u daardoor geen PDF ontvangt. De oplossing is dan: opnieuw invoeren.

Het is ook belangrijk dat u het mailadres dat gebruikt wordt om de resultaten naar u toe te sturen toevoegt aan uw contacten. Op die manier voorkomt u dat de PDF als spam of reclame wordt aangezien en zorgt u ervoor dat de resultaten netjes in uw inbox terechtkomen.

Als u vragen heeft of problemen met het ontvangen van de uitslagen, kunt u het beste contact opnemen via deze mail: kwaliteitsregister@reattachacademy.nl.

AROUSAL - HYPER

Betekenis

U dient rekening te houden met een hoge tot zeer hoge arousal bij uw cliënt. Dit betekent dat er een te hoog spanningsniveau is.

Secundair heeft een te hoge arousal negatieve gevolgen voor:

- Multiple Sensory Processing
- Executief functioneren
- Hechting
- Betekenisverlening
- Leren

Toets

Herkent u dit in de klinische presentatie? Herkent de cliënt dit bij zichzelf? Herkennen de ouders dit bij het kind?

Waarneming

Op welke manier uit zich die hoge arousal? Als u de uitingvorm herkent, kunt u gemakkelijker signaleren hoe dit gedrag verandert als u de arousal optimaliseert. Afgeslotenheid kan een teken zijn van een zeer hoge

arousal. Bij optimalisatie ziet u dat die afgeslotenheid plaats maakt voor openheid en een levendige mimiek.

Handelingsadvies

Om een effectieve ReAttach sessie te kunnen geven, zult u de arousal moeten verlagen. Uw doel is om optimale arousal (gezonde spanning als in positief affect enthousiasme, opwinding, nieuwsgierigheid, interesse) te bereiken voordat u kunt starten met ReAttach.

U kunt dit doen door:

- Uw eigen arousal te verlagen (kinderen)
- Uw tempo (van spreken en doen) te verlagen
- Een beetje gerust te stellen
- Een oefening te doen waarbij uw cliënt kennis maakt met het tappen

Een voorbeeld

*“Er is een manier waarop we de spanning die u voelt kunnen laten zakken. We gebruiken hiervoor onze handen en trommelen daarmee op de tafel (voordoen). Probeer het maar eens. Het wordt hierdoor moeilijk om u te concentreren op negatieve gedachten. Tijdens ReAttach proberen we ook om u volledig tot rust te laten komen door te **drukken**. Voel maar eens wat er gebeurt.”*
*Als we zo dadelijk starten met een ReAttach sessie krijgt u tijdens het trommelen of drukken ook denk opdrachten. “U hoeft niets anders te doen dan u op deze opdrachten te **proberen** te concentreren.”*

ReAttach M.I.S.T

Map the Individual State of Mind

Aanpassing voor afgesloten cliënten

Cliënten die zich door hun veel te hoge arousal hebben afgesloten, reageren onvoldoende op bovenstaande oefening. U zult bij hen een andere oefening moeten doen om tot een optimale arousal te kunnen komen. We zien dit onder andere bij mensen met chronische depressie, chronische posttraumatische stress en bij angstige cliënten met autisme spectrum stoornissen.

Oefening

U start met tappen in het hoge tempo en de ogen open. U vraagt uw cliënt de ogen te sluiten en zich te concentreren op het gebied boven de wenkbrauwen. Tegelijkertijd geeft u aan dat u een oefening gaat doen met inspanning en ontspanning.

“Concentreert u zich op het gebied boven de wenkbrauwen, zo hard u kunt. Goed zo. “Hou vast!” U maakt na ongeveer 10 seconden de overgang naar de lage arousal en geeft de opdracht: “Ontspan maar”. U blijft ongeveer 10 seconden in de lage arousal en maakt een overgang naar het hoge tempo, waarna u de oefening herhaalt.

Deze oefening van inspanning en ontspanning herhaalt u 6 tot 8 keer.

U vraagt uw cliënt de ogen te openen terwijl u blijft tappen in het hoge tempo maakt u een praatje. Als de mimiek verbeterd is, kunt u beginnen met de ReAttach sessie.

Oefening voor afgesloten kinderen

Vraag het kind om het voor u zo spannend mogelijk te maken. U kunt al trommelend in het hoge tempo een spelletje doen, waarbij het kind u mag laten schrikken. Maak gebruik van humor: een ReAttach sessie mag leuk zijn! Speel met positief affect in optimale arousal dit soort spelletjes totdat u ziet dat de mimiek van het kind is verbeterd en het kind een open blik en goede joint attention laat zien. Check of de spiegelneuronen bij het kind geactiveerd worden. Als het kind geen initiatief toont doet u een stapje terug in het ReAttach protocol. U doet oefeningen waarbij tactiele stimuli een rol spelen, zonder dat het kind weerstand laat zien. Door het trommelen produceert het brein oxytocine, het hechtingshormoon dat het sociale beloningssysteem in het brein activeert. Hierdoor zal het kind initiatief gaan tonen. Wanneer het sociale beloningssysteem in het brein voldoende is geactiveerd zal het kind de aandacht verleggen van dingen naar mensen. Bij sommige kinderen is het nodig om het sociale beloningssysteem een week lang dagelijks extra te activeren als voorbereiding op het ReAttach traject. U kunt ouders instrueren met het kind spelletjes te doen waarbij het tappen een rol speelt. Belangrijk is, dat er bij afweer

ReAttach M.I.S.T

Map the Individual State of Mind

goed gereageerd wordt: stoppen. Vasthouden of tegen de zin in ‘trommelen’ werkt averechts. Pas als het kind voldoende in staat is tot sociaal initiatief kunt u starten met de sociaal cognitieve training van ReAttach. Zorg dat ouders in uw bijzijn met het kind oefenen om te bewaken dat de oefeningen prettig verlopen en te voorkomen dat het kind in de weerstand schiet.

Valideer de behoefte aan zelfcontrole

Cliënten met complexe problematiek laten vaak een grote controlebehoefte zien. Het is belangrijk om hier oog voor te hebben en aan tegemoet te komen. De meest eenvoudige en geschikte ReAttach techniek hiervoor is de **VergeetMuts** (Forgive and Forget Hood). U kunt de VergeetMuts als zelfregulatie oefening aanbieden. Een andere toegankelijke techniek voor cliënten met een hoog spanningsniveau en veel negatief affect is de **W.A.R.A.** (Wiring Affect with ReAttach). De W.A.R.A. face-to-face is aan te raden aan het begin van het traject, omdat de W.A.R.A. zelfregulatie oefening wat moeilijker is en voor veel cliënten met een hoge spanning en een vol hoofd overvragend zou zijn.

Versterker

De versterker is te gespannen waardoor de spanning nog hoger oploopt. De versterker tools aanreiken om spanning beter te leren reguleren (VergeetMuts, W.A.R.A.) kan van de versterker een stabilisator maken. ReAttach sessies aanbieden met aandacht voor het herstellen van de optimism bias, het vergroten van stresstolerantie, het opbouwen van zelfvertrouwen en veerkracht, kan een versterker helpen bewust bekwaam te leren co-reguleren, zich een competente ouder te voelen en zich zo ook te gedragen.

Tegenpool

Hoewel een tegenpool kalm blijft onder alle omstandigheden wil dat niet zeggen dat de tegenpool op de juiste manier co-reguleert. Mogelijk signaleert de tegenpool de spanning onvoldoende, reguleert te laat of is te passief. Bewust bekwaam leren co-reguleren kan van een tegenpool een stabilisator maken.

AROUSAL - HYPO

Betekenis

U dient rekening te houden met een te lage alertheid bij uw cliënt. Secundair heeft een te lage arousal negatieve gevolgen voor:

- Multiple Sensory Processing
- Executief functioneren
- Hechting
- Betekenisverlening
- Leren

Toets

Een te lage arousal betekent dat uw cliënt onvoldoende alert is om informatie goed in samenhang te kunnen verwerken. Dit heeft gevolgen voor het functioneren: uw cliënt heeft mogelijk een aandachtstekortstoornis of een verlaagd bewustzijn. Herkent u dit in de klinische presentatie? Herkent uw cliënt dit bij zichzelf? Herkennen de ouders dit bij het kind?

Waarneming

Op welke manier uit zich die te lage arousal? Als u de uitingsvorm herkent, kunt u gemakkelijker signaleren dat dit gedrag verandert als u de arousal optimaliseert. Let op de mimiek, spiegelneuronen, joint attention en motorische onrust.

Handelingsadvies

Om een effectieve ReAttach sessie te kunnen geven, zult u de arousal moeten verhogen. Uw doel is om optimale arousal (gezonde spanning als in enthousiasme, opwinding, nieuwsgierigheid, interesse) te bereiken voordat u start met de sociaal-cognitieve training van ReAttach.

U kunt dit doen door:

- Uw eigen arousal te verhogen
- Uw tempo (van spreken en doen) te verhogen
- Druk te maken
- Fysieke activiteiten
- Wat u nodig heeft is: opwinding (excitement)

Aanpassingen voor cliënten met een te lage arousal

Werk met afstand en nabijheid. Als u dichterbij komt wordt het spannender. Werk met uw ogen, uw stem, met uw mimiek om de arousal te verhogen. Zet letterlijk grote ogen op, kijk over het randje van uw bril en produceer voldoende geluid. Humor kan wonderen verrichten zowel bij kinderen als volwassenen!

ReAttach M.I.S.T

Map the Individual State of Mind

Maak gebruik van favoriete onderwerpen in het voorgesprek. Wijd niet uit om te voorkomen dat u de alertheid van uw cliënt weer verliest voordat u begint. Werk sneller dan normaal. Tijdens de activatie van de parasympathicus kan het zijn dat uw cliënt motorisch onrustig wordt. Tik dan sporadisch een heel klein beetje bij, niet te lang blijven drukken, of werk minder lang in het lage gedeelte.

Versterker

De versterker is te laag alert en heeft daardoor ook moeite om informatie te verwerken en betekenis te verlenen. Mogelijk heeft de versterker last van brainfog of depressiviteit en kan hij qua alertheid profiteren van de VergeetMuts.

Tegenpool

De tegenpool heeft een te hoog spanningsniveau wat kan botsen omdat dit door cliënt onvoldoende wordt opgepikt. De tegenpool tools aanreiken om spanning beter te leren reguleren (VergeetMuts, W.A.R.A.) kan van de tegenpool een **activator** maken. ReAttach sessies aanbieden met aandacht voor het herstellen van

de optimism bias, het vergroten van stresstolerantie, het opbouwen van zelfvertrouwen en veerkracht, kan de tegenpool helpen bewust bekwaam te leren co-reguleren, zich een competente ouder te voelen en zich zo ook te gedragen.

SOCIAL REWARD - HYPER

Betekenis

U dient rekening te houden met overactivatie van het sociale beloningssysteem. Dit heeft gevolgen voor het nemen van sociaal initiatief, het aangaan van relaties met anderen en het zelfgevoel. Een afhankelijke, ongezonde symbiotische relatie staat de ontwikkeling van een eigen identiteit en autonomie in de weg.

Secundair heeft dit gevolgen voor:

- Arousal
- Multiple Sensory Processing
- Executief functioneren
- Hechting
- Betekenisverlening
- Coping

Toetsing

Er zijn ouders die enkel op het kind reageren vanuit de eigen behoefte. Dit leidt tot angstig-afwerende hechting, waarbij het kind vaak juist erg aan de ouder hangt omdat het kind onzeker is over hoe en of de ouder zal reageren

op het kind. Bij volwassenen kenmerken symbiotische relaties zich door afhankelijkheid en de ander niet los willen of kunnen laten. Er is vaak een zwak ontwikkeld zelfgevoel.

Handelingsadvies

ReAttach is een systemische interventie. Als het om kinderen / jeugdigen gaat, is het belangrijk om te starten met de ouders. Geef aan hoe belangrijk het is om te werken aan groei. In een partnerrelatie is het belangrijk om de partner te betrekken: er is verandering op komst en het helpt om hierop te anticiperen. Hou rekening met een hoge arousal, problemen met afstand en nabijheid en magere conceptvorming. Identificatie met de eigen gedachten, eigen gevoelens, eigen talenten is belangrijk om de eigen identiteit te verstevigen en de verstrengeling met de ander aan te pakken. Tijdens de praktijktraining leerde je identificaties. Op deze positie zet je in dit geval eigen gedachten, gevoelens, emoties, het eigen lichaamsgevoel.

Voorbeeld: denk aan de gevoelens die helemaal alleen bij jouw lichaam horen. We kunnen die jouw gevoelswereld noemen. Jij bent die gevoelswereld. Kijk vanuit die gevoelswereld naar “naam” (jezelf).

Versterk de differentiatie tussen “ik” en “de ander” door in **CBM 1** aandacht aan de grenzen te geven. Kijk naar wat van het zelf is en wat bij de ander hoort. Geef aan dat de ander verantwoordelijk is voor zijn eigen

ReAttach M.I.S.T

Map the Individual State of Mind

gedachten en emoties. **CBM2** kan worden ingezet om taken op te pakken die nog niet zijn geactiveerd: bij jezelf blijven, problemen van een ander bij de ander laten, comfortabel voelen als je alleen bent, zelf problemen op leren lossen: iemand durven zijn en op eigen benen kunnen staan!

ReAttach New Mind Creation is nodig om veilige gehechtheid te trainen en van daaruit meer autonomie en een adaptieve identiteit te kunnen ontwikkelen.

Versterker

De versterker heeft ook moeite met afstand en grenzen waardoor hij waarschijnlijk onvoldoende kan begrenzen en geneigd is zelf grensoverschrijdend gedrag te laten zien. Als het kind meer eigenheid krijgt kan de versterker zich afgewezen voelen. Het is belangrijk de versterker een volledig ReAttach pakket aan te bieden als onderdeel van het strategisch plan.

Tegenpool

De tegenpool heeft moeite met nabijheid, wat botst met de grenzeloze contactname en voor afstand zal zorgen.

SOCIAL REWARD - HYPO

Betekenis

U dient rekening te houden met onder-activatie van het sociale beloningssysteem. Dit heeft gevolgen voor het nemen van sociaal initiatief, het aangaan van relaties met anderen, de emotie regulatie, de zelfwaardering en het gevoel erbij te horen. Er kan sprake zijn van een contactstoornis of vroegkinderlijk trauma met emotionele verwaarlozing.

Dit kan ernstige gevolgen hebben voor de betekenisverlening. Wees alert op problemen in het begrijpen van sociaal gedrag, in problemen met de communicatie.

Secundair heeft dit gevolgen voor:

- Arousal
- Multiple Sensory Processing
- Executief functioneren
- Hechting
- Betekenisverlening
- Coping

Toetsing

Probeer bewust te zijn van het “sociale werk” dat u als therapeut doet om een goed contact tot stand te brengen.

Moet u hier veel moeite voor doen? Wat gebeurt er als u het sociale initiatief bij de ander laat? Is er adequaat oog-contact? Is er sprake van verwarring? Breng het sociale netwerk in kaart en kijk of er mensen zijn die al betekenis hebben, of die betrokkenheid tonen. Maak gebruik van dit netwerk bij de keuze voor de belangrijke anderen.

Handelingsadvies

Besprek dat ReAttach een interventie is waarbij u gaat tappen op de handen. Als er sprake is van tactiele afweer zorg dan voor gewenning. Laat uw cliënt eerst zelf op de tafel trommelen, laat kinderen even op uw handen trommelen en neem het daarna over. Bij mensen met een laag ontwikkelingsniveau is het laten wennen aan de tactiele prikkels door die heel voorspelbaar te maken vaak effectief. Doe alles dan in “slow motion”.

Optimalisatie van het sociale beloningssysteem

De tactiele prikkels die u toedient, stimuleren de aanmaak van oxytocine dat het sociale beloningssysteem activeert. Wacht totdat uw cliënt de aandacht op u focust, ook als dit lang duurt. Bij sommige kinderen met autisme kan het zijn dat dit tijdens de eerste sessie nog niet lukt. U kunt ouders dan adviseren om elke dag een beetje op het lichaam te trommelen. Zorg ervoor dat ze

ReAttach M.I.S.T

Map the Individual State of Mind

dit op een goed afgestemde manier doen: bij afweer van het kind stoppen en het kind niet dwingen om zich te laten “trommelen”.

Het begin van de ReAttach sessie

Pas wanneer er onder optimale arousal (dus bij voldoende opwindning) initiatief genomen wordt door uw cliënt start u met het werken met concepten. Houd in dat geval de aandacht vast en geef voldoende verwerkingstijd zodat de Multiple Sensory Processing kan automatiseren. U kunt het beste groei activeren door te werken vanuit de zone van de naaste ontwikkeling: **niet te snel en stap voor stap.**

Eerste gedeelte ReAttach protocol

Als uw cliënt het cognitief aan kan, kunt u de gehele sociaal-cognitieve training uitvoeren. Als er sprake is van een laag ontwikkelingsniveau, dan is het belangrijkste doel om de concepten van zichzelf en anderen te verstevigen. Een volgende ReAttach sessie kunt u overwegen om de sociaal-cognitieve training verder uit te bouwen.

Cognitive bias modification

Belangrijke ontwikkelingstaken: bestaansrecht, differentiatie tussen ik en de ander, sociaal initiatief erbij

horen, emotie herkenning, identificatie, regulatie
effectieve zelf ondersteuning.

Versterker

De versterker heeft ook moeite met aanraking, waardoor de versterker die cliënt hierin te weinig zal uitdagen in de ontwikkeling.

Tegenpool

De tegenpool heeft zelf veel behoefte aan lichamelijke nabijheid of aanraking. Dit botst met de behoefte van de cliënt waardoor er frustraties kunnen ontstaan of zelfs een afwijzing van de tegenpool.

ReAttach M.I.S.T
Map the Individual State of Mind

MULTI-SENSORY PROCESSING - HYPER

Betekenis

Er zijn cliënten die alles in de gaten houden, alles tegelijkertijd willen doen, zich onvoldoende kunnen afsluiten voor prikkels en onvoldoende kunnen focussen. Zij staan te veel open voor multiple sensory stimulation, en door voortdurende overprikkeling wordt de sensorische integratie ook verstoord.

Voor sommige taken is nu eenmaal mono-information processing vereist. Deze cliënten krijgen het daardoor onvoldoende voor elkaar om hun aandacht te richten op 1 taak. Zij overvragen zichzelf.

Secundair heeft dit gevolgen voor:

- Executief functioneren
- Sociaal functioneren
- Betekenisverlening
- Leren

Toets

Vragen ergens op te focussen (mono) (vragen heel goed te kijken, of heel goed te luisteren).

Waarneming

Mogelijk ziet u lichamelijke onrust, prikkels zoeken en geen stilte kunnen verdragen. Er kan sprake zijn van een hypo-arousal zoals we zien bij ADHD, ADD of een verlaagd bewustzijn. Volg in dat geval de adviezen bij arousal-hypo.

Handelingsadvies

Bij cliënten die voortdurend de omgeving in de gaten houden en zich onvoldoende kunnen afsluiten voor prikkels is het angstsysteem over-geactiveerd. Het is belangrijk dat u er oog voor heeft dat zij zich wellicht moeilijk over durven te geven aan de ReAttach interventie. Geef voldoende uitleg, veiligheid en investeer in de relatie. Zorg dat de sessie in een prikkelarme omgeving gegeven kan worden.

Valideer de behoefte aan zelfcontrole

U krijgt het advies om voordat u begint met de ReAttach sessie de VergeetMuts aan te bieden als zelfregulatie oefening. De ervaring leert dat cliënten hierdoor meer rust in het hoofd krijgen waardoor zij ook beter kunnen profiteren van ReAttach.

Als de cliënt de ogen niet wil sluiten of tijdens de sessie blijft praten is dat geen probleem. Probeer de optimale arousal te creëren en de sensorische prikkels in

ReAttach M.I.S.T

Map the Individual State of Mind

samenhangende concepten te plaatsen. Dit gebeurt in het eerste gedeelte van het ReAttach protocol. Er is duidelijk een gebrek aan interne locus of control. De omgeving bepaalt het chaotische gedrag in belangrijke mate. U kunt de interne locus of control vergroten door identificaties. Vaak zijn er meerdere sessies voor nodig met verschillende identificaties om een blijvende verandering te faciliteren. Wanneer uw cliënt zich veiliger voelt en meer controle ervaart, kunt u werken aan andere doelen die dan zeker aan de oppervlakte komen.

Mogelijke leerdoelen zijn:

- stil kunnen / durven staan
- zoeken naar een goede balans
- stilte verdragen
- durven voelen
- nee durven zeggen

Veilige gehechtheid herstellen

New Mind Creation Procedure en Protocol toepassen als de cliënt bij een goed gevoel / fijne emotie kan komen.

Versterker

De versterker vindt het ook moeilijk om te focussen, meer structuur aan te brengen of voor de rust te zorgen. Het is belangrijk de versterker tools aan te bieden om het hoofd leger te maken en rust te kunnen creëren in het eigen hoofd en in het gezin. De VergeetMuts is een hele mooie oefening voor de versterker en ook de W.A.R.A. kan worden aangeleerd als zelfregulatie oefening. Mogelijk zijn er nog meer extreme scores op de M.I.S.T. zoals hyper coping. Rust, ruimte en regelmaat leren na psycho-educatie en bewustwording kan een mooi leerdoel zijn. Het verminderen van overbelasting en verbeteren van belastbaarheid.

Tegenpool

Het is een mooie uitdaging voor de ReAttach Affect Coach om te streven naar tolerantie, eenheid en teamspirit binnen het gezin. De tegenpool wil alles stap voor stap doen en liefst maar 1 ding tegelijk. Hoewel de tegenpool wellicht een fixed mindset heeft met vaste patronen, kan een beetje meer structuur voor de cliënt geen kwaad. De tegenpool zal de cliënt overvragen wanneer hij/zij verwacht dat de cliënt taken op precies dezelfde manier gaat doen.

ReAttach M.I.S.T

Map the Individual State of Mind

Positief labelen van de tegenpool is belangrijk, naast het leren los laten van een mogelijke fixed mindset en controlebehoefte.

ReAttach M.I.S.T
Map the Individual State of Mind

MONO-SENSORY PROCESSING

Betekenis

Uw cliënt is nog niet in staat om verschillende sensorische prikkels tegelijkertijd te verwerken of uw cliënt heeft deze vaardigheid verloren. Dit betekent dat er een gefragmenteerde waarneming en opslag van informatie plaatsvindt. Er is sprake van een “**pre-conceptual state of mind**”.

Secundair heeft dit gevolgen voor:

- Arousal (door overvraging kan er angst ontstaan)
- Sensory Processing (overprikkeling)
- Executief functioneren
- Hechting / Sociale functioneren
- Betekenisverlening
- Leren

Waarneming

Mono-information processing kenmerkt zich door een vlakke mimiek. Het lukt niet om meerdere dingen tegelijk te doen (multitasken). Er zijn problemen in de sociale communicatie doordat de signalen die worden opgepikt zich beperken tot 1 sensorisch kanaal: de letterlijke taal, visuele prikkels, emoties. De gesproken

taal kenmerkt zich door details en gebrek aan samenhang. Er kunnen perseveraties (herhalingen) worden gezien. De intonatie kan ontbreken (monotone spraak) of vreemd over komen.

Handelingsadvies

ReAttach is gericht op het bevorderen van multiple sensory processing. De eerste stappen in het ReAttach proces zijn hierin cruciaal: zorg voor optimale arousal, een voldoende geactiveerd sociaal beloningssysteem (spiegelneuronen) en wacht op initiatief vanuit de cliënt. Stimuleer tactiel, auditief, visueel en emotioneel onder optimale arousal condities (opwinding / excitement / hoge spanning, positief affect).

Zoekopdrachten

De zoekopdrachten beperken zich niet tot het ophalen van positieve informatie. Het is belangrijk om zoveel mogelijk informatie vanuit het lange termijn geheugen op te halen zodat die in samenhang, onder goede MSP-condities kan worden opgeslagen.

Bijvoorbeeld:

Zoek alles wat je weet over jezelf

Zoek alles wat je weet over anderen

Zoek alles wat je weet over school, je werk

Cognitive Bias Modification

Wees bedacht op een gebrek aan voorstellingsvermogen. (Verbeeldend vermogen hypo).

CBM 1: verstevig de differentiatie tussen ik / ander

ReAttach M.I.S.T

Map the Individual State of Mind

Bijvoorbeeld:

*Ga in gedachten voor de spiegel staan en kijk naar jezelf
Kijk naar mama, kijk naar papa: iedereen is anders*

CBM 2: actief leren

Mensen met een mono-information processing laten vaak hiaten in de ontwikkeling zien, of zijn specifieke vaardigheden kwijtgeraakt. CBM 2 biedt mogelijkheden om ontwikkeling te faciliteren door actieve leerervaringen aan te bieden. Sluit aan op de zone van naaste ontwikkeling (eerst een kleine stap) en help te generaliseren. Dit doe je door te starten met een leerervaring, die als herinnering op te slaan en daarna een ruimere leerervaring aan te bieden die ook weer als herinnering wordt geïntegreerd.

Een voorbeeld:

Als ik druk, stelt u zich voor dat u met iemand een praatje durft te maken.... Herinner je deze ervaring...

Als ik druk, stelt u zich voor dat u met iedereen ontspannen kunt communiceren... Herinner je deze ervaring

Potentiële leerdoelen

- voorstellingsvermogen
- besef van ruimte en tijd
- anticiperen
- organiseren en plannen

- emoties uiten
- communiceren
- mogelijkheden zoeken om problemen op te lossen
- actief aanpakken, regie nemen

Versterker

De versterker heeft net als de cliënt problemen met inzicht en overzicht en zal behoefte hebben aan duidelijkheid of sturing om te voorkomen dat de versterker zonder overzicht voorop gaat lopen. Het kan zijn dat de versterker ook een passieve coping heeft en zich afhankelijk opstelt naar de omgeving. De cliënt is gebaat bij actieve en duidelijke sturing zolang de prikkelverwerking nog niet is verbeterd en de executieve functies nog zwak zijn. Later is de cliënt gebaat bij ruimte en aanmoediging om complexere taken op te pakken. Als het een ouder niet lukt om mee te bewegen met de noodzaak de stijl van opvoeden aan te passen aan de groei, zal dat de cliënt in zijn ontwikkeling gaan remmen of het zal voor relationele problemen zorgen.

Tegenpool

De tegenpool heeft inzicht en overzicht en dat is zo vanzelfsprekend dat overvraging van een cliënt met een zwakke sensorische integratie op de loer ligt. Psycho-educatie is belangrijk, net als goede voorlichting over de te verwachten groei na ReAttach sessies. Voor de tegenpool is het belangrijk om te weten dat er een verandering in opvoedingsstijl nodig is om cliënt optimale ondersteuning te kunnen bieden.

Betrek beide ouders bij het strategisch behandelplan en leg uit aan de hand van de uitslag van de M.I.S.T. wat u constateert en hoe u samen met ouders het beste de toekomstige begeleiding vorm kunt geven. Valideer de behoefte aan autonomie en zelfcontrole want de tegenpool heeft mogelijk lange tijd aan het roer gestaan. Zorg dat de tegenpool zich gewaardeerd, gezien en gehoord voelt. Laat de tegenpool genieten van de mooie ontwikkelingen die nog komen, werk vanuit positief affect.

ReAttach M.I.S.T
Map the Individual State of Mind

SYSTEEM OVERPROTECTIE

Betekenis

Als de omgeving uw cliënt te veel beschermt, wordt het exploratief gedrag geremd en krijgt de cliënt een beperking in zijn ontwikkeling. Bij cliënten met een verstandelijke beperking of met een ontwikkelingsstoornis wordt het cognitief compenserend vermogen beperkt. De omgeving camoufleert en compenseert de beperking voor de cliënt, met als gevolg dat de cliënt te weinig ervaring op kan doen.

Secundair heeft dit gevolgen voor:

- Relaties
- Leren
- Coping

Toets

Krijgt de cliënt voldoende de gelegenheid om zelf iets te ondernemen en te leren van ervaringen? Is er ruimte om fouten te kunnen en mogen maken?

Waarneming: De cliënt stelt zich afhankelijk op ten opzichte van de omgeving, die cliënt teveel in de watten legt.

Handelingsadvies

Het is belangrijk te communiceren met het systeem dat het noodzakelijk is om het cognitief compenserend vermogen van de cliënt te activeren. Hiervoor is het nodig dat de omgeving minder camoufleert en minder compenseert.

Maak de omgeving deelgenoot van de oplossing door hen te betrekken bij de ReAttach sessies als volgt:

- 1) geef ouders/partners/mantelzorgers een of meerdere sessies zodat zij minder angstig worden en meer vertrouwen ontwikkelen in de cliënt.

- 2) betreft het systeem door hen te vragen de cliënt te stimuleren in het ontwikkelen van proactieve coping. Geef hen de opdracht de cliënt uitdagingen aan te bieden in de vorm van een probleem dat zij niet helpen oplossen. Help het systeem aan te sluiten bij de zone van de naaste ontwikkeling door te kiezen voor adequate opdrachten. Werk met de cliënt aan de ontwikkeling van zelfvertrouwen, interne locus of control en actieve coping.

Versterker

De versterking heeft de neiging tot overbescherming, mogelijk omdat hij of zij vroeger zelf (faal)angstige ouders had, of het juist heel anders wil doen als ouder dan in de eigen jeugd. Psycho-educatie is een mooie start, naast de VergeetMuts om te leren los te laten.

De optimism bias is onmisbaar en de New Mind Creation ook. Geef versterker de gelegenheid om een meer ontspannen (opvoedings)relatie te ontwikkelen vanuit een veilige gehechtheid door een volledig ReAttach traject aan te bieden.

Tegenpool

De tegenpool is geneigd te hoge eisen te stellen aan de cliënt, waardoor cliënt kan blokkeren of vastlopen. Cliënt krijgt meer verantwoordelijkheid, ruimte of vrijheid dan cliënt op dit moment aan kan. Toewerken naar een **realistischer perspectief** zodat zowel tegenpool als cliënt succeservaringen kunnen op doen. Het is belangrijk de tegenpool te laten focussen op positief affect en de positieve eigenschappen van cliënt. Betrek de tegenpool bij het strategisch behandelplan.

ReAttach M.I.S.T
Map the Individual State of Mind

SYSTEEM OVERVRAGING

Betekenis

Het lukt de omgeving niet om voldoende aan te sluiten bij de ontwikkeling van de cliënt. De eisen die gesteld worden zijn te hoog en de cliënt kan daar niet aan voldoen. Dit is een bron van frustratie en staat gezonde ontwikkeling in de weg.

Secundair heeft dit gevolgen voor:

- Arousal
- Multiple Sensory Processing
- Executief functioneren
- Hechting
- Betekenisverlening
- Leren

Toets

Ziet u tekenen van overvraging in het gedrag van de cliënt? Is de frustratie terug te zien? Is er sprake van demotivatie? Is er sprake van een angstige, depressieve ontwikkeling?

Waarneming

Wat gebeurt er als u uw eigen arousal naar het lage niveau reguleert en uw tempo van spreken en doen drastisch verlaagt (slow motion)?

Handelingsadvies

Als u ziet dat de cliënt overvraagd wordt, pas dan eerst het eigen handelen aan en laat zien aan de omgeving wat er gebeurt. Maak de omgeving onderdeel van de oplossing: vraag hen om hetzelfde te doen zodat u samen optimale ontwikkelingskansen kunt creëren. Start met sessies aan belangrijke anderen zodat zij in staat zijn de mogelijkheden van de cliënt beter in te schatten en de beperkingen te accepteren. Enkele belangrijke elementen in de sessies van de cliënt zijn:

- zelfacceptatie
- het gevoel van eigenwaarde
- grenzen aangeven
- eigen tempo aanhouden / aangeven
- hulp vragen

Succesvolle leerervaringen kunnen worden aangeboden in CBM2 door aan te sluiten op de **zone van de naaste ontwikkeling**. Wat wil de cliënt leren? Wat vindt de cliënt zelf belangrijk?

Versterker

Cliënt wordt snel overvraagd en de versterker is ook geneigd om dat te doen, mogelijk vanuit eigen (jeugd) ervaringen. Psycho-educatie is op zijn plaats, u kunt moeilijk gedrag of geremde ontwikkeling hier een plek in geven. Help de versterker om het perspectief bij te stellen door uitleg te geven over de zone van de naaste ontwikkeling. Betrek de versterker bij het behandelplan. Mogelijk heeft de versterker zelf veel behoefte aan bevestiging. Zorg er in dit geval voor dat u het competentiegevoel van de versterker niet ondermijnt. Let erop dat u op een ego-sparende manier helpt om patronen bij te stellen. Als u net als de versterker leert focussen op positief affect en positieve eigenschappen en vaardigheden die al ontwikkeld zijn zal dat goed gaan.

Tegenpool

De tegenpool neemt te veel taken en verantwoordelijkheden over, waardoor de cliënt, die snel overvraagd wordt, uiteindelijk te weinig groeikansen krijgt. Leer de tegenpool om een *beetje* meer los te laten en ruimte te geven. De VergeetMuts kan worden aangeboden als tool om te leren los te laten. Nuanceren is belangrijk.

ReAttach M.I.S.T
Map the Individual State of Mind

JOINT ATTENTION HYPER

Betekenis

Clënten die (nog) vast zitten in een symbiotische relatie met de omgeving hebben, zijn nog niet toegekomen aan een duidelijke differentiatie tussen 'ik' en 'de ander'. Er is verstrengeling met de ander die steeds nabij moet zijn. Er zijn onvoldoende eigen grenzen ontwikkeld en er is ook onvoldoende zicht op de grenzen van anderen. Het contact wordt vaak als 'zuigend' ervaren door de claim die de cliënt legt: te veel samen willen zijn en te veel samen willen doen.

Secundair heeft dit gevolgen voor:

- Betekenisverlening
- Hechting
- Executief functioneren
- Emotie Regulatie
- Leren
- Coping

Toets

Herkent de cliënt / de omgeving de problemen met de afstand en nabijheid? Hoe gaat de cliënt hier zelf mee om? Hoe gaat de omgeving hier mee om?

Waarneming

Wat gebeurt er in de relatie tussen u en de cliënt? Hoe zorgt u voor voldoende begrenzing zodat u in staat bent om de groei en ontwikkeling te faciliteren? Wie is de dirigent?

Handelingsadvies

Het is niet zo moeilijk om een goede joint attention te krijgen. Wat wel lastig kan zijn, is om voor een optimale arousal te zorgen. Het spanningsniveau moet voldoende hoog zijn. Zoek naar de ‘excitement’ om verwerking in gang te kunnen zetten en de differentiatie tussen ‘ik’ en ‘de ander’ te faciliteren. De identificatie met eigen emoties is belangrijk om deze te leren reguleren. In feite is de verstrengeling een bedreiging voor de ontwikkeling. U zou bij het eerste gedeelte van het ReAttach protocol uw cliënt zich kunnen laten identificeren met adaptieve vaardigheden. Belangrijk is om het taalgebruik aan te sluiten bij het niveau van de cliënt. Als rolmodel kunt u iemand kiezen die staat voor zelfstandigheid, onafhankelijkheid bij een volwassene en bij een kind iemand die het heel goed allemaal zelf of alleen kan doen.

Cognitive Bias Modification

CBM 1: Aandacht voor persoonlijke grenzen (letterlijk)
persoonlijke wensen, unieke eigenschappen
Differentiatie tussen ‘ik’ en ‘anderen’

ReAttach M.I.S.T

Map the Individual State of Mind

CBM 2: Zelf nadenken, zelf mogelijkheden zoeken, zelf aanpakken, zelf oplossen, alleen zijn, verdragen, niet mee resoneren met de emoties van anderen.

Versterker

Cliënt heeft voortdurend nabijheid nodig en de versterker is geneigd om hier ook voortdurend aan tegemoet te komen. Er zijn dus problemen in de relatie met afstand en begrenzing. Geef psycho-educatie om te bespreken wat optimaler zou zijn voor de ontwikkeling en help zowel versterker als de cliënt om een sterkere identiteit te ontwikkelen, meer autonomie, met duidelijke grenzen vanuit een veilige gehechtheid. Hiervoor is het nodig dat de versterker een volledig ReAttach traject krijgt aangeboden waarin de New Mind Creation zal helpen om vanuit veilige gehechtheid een Growth Mindset te kunnen ontwikkelen.

Tegenpool

De tegenpool vindt het helemaal niet fijn als cliënt steeds de nabijheid zoekt, die wordt hier helemaal kriebelig van. Wat een kwaliteit in dit geval, want de cliënt moet leren om grenzen te respecteren.

Als dit gebeurt wordt de tegenpool mogelijk vanzelf al minder extreem. Toch is het goed om de irritatie / intolerantie die de tegenpool waarschijnlijk heeft opgebouwd te verminderen door a) begrip te kweken met psycho-educatie, b) de VergeetMuts aan te bieden. De VergeetMuts vermindert intolerantie tussen personen en dat is natuurlijk heel mooi, want dan kan er echte verbinding ontstaan.

ReAttach M.I.S.T
Map the Individual State of Mind

JOINT ATTENTION HYPO

Betekenis

De gerichtheid op de ander, inclusief op uzelf als therapeut, is vanuit de cliënt onvoldoende. Secundair heeft dit gevolgen voor:

- Het hele ReAttach protocol

Voldoende joint attention is nodig om de methode effectief uit te kunnen voeren.

Toets

Wanneer een cliënt u niet aan kijkt, kan het zijn dat er toch een gedeelde aandacht is, zonder het juiste contact. U zult mogelijk meer tijd moeten nemen om het sociale beloningssysteem te activeren door tactiele prikkels. We zien dit bij cliënten met mono-information processing, bij cliënten met een verlaagd bewustzijn of cognitieve verstoringen zoals dissociatie, psychose, uitputting of pijn.

Waarneming

Kijk goed wat er aan de hand zou kunnen zijn. Als u denkt dat de cliënt veel last heeft van negatief affect of een vol hoofd kunt u bij voldoende bereidheid starten met de W.A.R.A. face-to-face of de VergeetMuts en die als ze als prettig en effectief worden ervaren een aantal keer te herhalen. Er mag gerust 5 minuten of langer tussen een eerste en tweede W.A.R.A. zitten.

Handeling

Als uw cliënt te ziek is, of niet in staat is om op dit moment met u te kunnen werken, is de timing niet goed. Geef tijd voor herstel, zoek een beter moment en kijk of het u dan wel lukt om tot een goede joint attention te komen. Overweeg ook of u de juiste match bent om bij deze cliënt de goede snaar te kunnen raken.

Versterker

De versterker heeft ook geen zin om iets samen te doen, is liever alleen en vermijdend in het sociale contact. Hierdoor zal de versterker cliënt onvoldoende activeren. U kunt dit bespreken en meenemen in het strategisch behandelplan. Spiegelneuronen tussen versterker en cliënt activeren lijkt een mooi begin.

Tegenpool

De tegenpool heeft er last van dat de cliënt zo vermijdend is in het contact. Als de tegenpool drammerig is, kan dit voor veel conflicten zorgen. Psycho-educatie over de verschillende belangen waarin moeilijk gedrag geduid kan worden is belangrijk. Activatie van spiegelneuronen tussen cliënt en de tegenpool ook. Mogelijk is de tegenpool een beetje wanhopig omdat het niet goed lukt om contact te maken en als dit verbetert zal de tegenpool minder extreem reageren. Het kan ook zijn dat de tegenpool *zo grensoverschrijdend* is in de contactname dat cliënt zich daardoor terugtrekt. U zult die afweging maken op basis van uw contacten met het systeem. Als de tegenpool veel problemen ervaart is het goed om een volledig ReAttach traject voor te stellen. De VergeetMuts oefening kan de rechterhersenhelft functionaliteit verbeteren, ReAttach sessies kunnen de executieve functies en sociaal communicatieve vaardigheden verbeteren en een beter inzicht in onderlinge verhoudingen. Aandacht voor positief affect en waardering voor de tegenpool is heel belangrijk.

ReAttach M.I.S.T
Map the Individual State of Mind

BETEKENIS VERLENEN HYPER

Betekenis

Het angstsysteem van de cliënt is gealarmeerd waardoor de cliënt voortdurend alert is op dreigingen en “aan staat”. Zowel interne sensorische prikkels (bijvoorbeeld lichamelijke sensaties) als prikkels van buitenaf worden geïnterpreteerd vanuit deze verhoogde staat van alertheid (hypervigilantie). Geruststellen helpt onvoldoende omdat de waarneming, het denken en het voelen verstoord zijn.

Er is een verschil in de realiteit zoals die ervaren wordt door de cliënt met de realiteit zoals die overwegend ervaren wordt door mensen in de omgeving. Dit levert vervreemding van die omgeving en daarmee een gevoel van sociaal isolement op. Soms wordt deze vervreemding geïnterpreteerd als bijzonder zijn, wat gezien kan worden als een manier om met deze verschillen in realiteitszin om te gaan.

Als we de levensloop nagaan zien we vaak dat er een gezonde periode is geweest, waarin concepten zijn opgebouwd die minder verstoring lieten zien. De connectiviteit met die “gezonde delen” (realistische

beelden van zichzelf en anderen) is verloren gegaan. Hierdoor is het moeilijk voor de cliënt om zijn eigen realiteit te toetsen met de reeds opgedane ervaringen. De verhoogde alertheid, de triggers en de projecties zorgen voor emotionele instabiliteit.

Toetsing

Het is belangrijk de “individual state of mind” van de cliënt bij aanvang van de ReAttach sessies te accepteren. Het is belangrijk om te vragen naar de lijdensdruk en wat de cliënt als grootste belasting ervaart. Heeft de cliënt last van stemmen of hallucinaties? Er kan sprake zijn van vroegkinderlijk trauma of van dissociatieve identiteitsproblematiek. Heeft de cliënt het idee dat er meerdere versies van hem/haar zelf zijn? Zijn er hiaten in de tijd of geven mensen aan dat de cliënt dingen gezegd of gedaan heeft terwijl hij daar helemaal geen idee van heeft?

Waarneming

Neem de tijd om de spontane spraak (zowel qua vorm als inhoud) te beoordelen. Is de spraak samenhangend? Wat ziet u aan de mimiek? Hoe beoordeelt u de stemming van de cliënt? Zoek naar de realiteit waar u bij aan kunt sluiten om de doelen voor de ReAttach sessie samen te kunnen formuleren.

ReAttach M.I.S.T.

Map the Individual State of Mind

Dat er sprake is van lijdensdruk kunt u bevestigen zodat de cliënt zich gehoord en gezien voelt: “Het is ook vervelend als er nare dingen gebeuren en het is ook vervelend als u zich onbegrepen voelt (of aangevallen, afgewezen etc).“ Start met concepten die aansluiten bij het verhaal tijdens de intake om de joint attention te krijgen die u nodig heeft: het samen eens zijn over het feit dat het allemaal vervelend is wat er gebeurd en het samen eens zijn over de mensen en de identificaties die u in het protocol opneemt. Leg ook uit dat u die mensen (of problemen) niet kunt veranderen, maar dat u er samen met de cliënt voor kunt zorgen dat hij/zij minder last van die mensen (of problemen) heeft.

Sociaal cognitieve training

Er is een externe locus of control die primair uw aandacht vraagt. Identificaties helpen om van interne naar externe locus of control te gaan. U kunt starten met de W.A.R.A. of de VergeetMuts zodat uw cliënt minder last heeft van negatief affect en zich minder zwaar belast voelt. Pas wanneer het angstsysteem niet meer voortdurend onder druk komt te staan kan de cliënt profiteren van de connectiviteit met de meer realistische beelden uit het lange termijn geheugen. Stel uw verwachtingen hier op in, zodat u niet te snel door het proces zult gaan: geef de tijd om die forse belasting af te bouwen voordat er nieuwe stappen in de ontwikkeling

gemaakt worden.

Dissociatieve identiteitsproblemen

Nadat er voldoende vertrouwen is opgebouwd en de angstklachten duidelijk zijn verminderd, zou u bij cliënten met dissociatieve identiteitsproblematiek kunnen werken aan het integreren van de gefragmenteerde zelfconcepten tot een samenhangend concept waarbij het geheel bestaansrecht heeft: “er mag zijn”. Het is belangrijk dat u de expertise heeft om met deze doelgroep cliënten te werken. U kunt ook doorverwijzen naar een ervaren collega.

Waarneming

Het gebrek aan betekenisverlening kunt u waarnemen als u hier een beroep op doet. Stel open vragen, stel zingevingsvragen. Stel open vragen over het verleden of over de toekomst. Als beeldvorming nog niet mogelijk is, dan is het verbeeldend vermogen afwezig of zeer beperkt. Kan de cliënt zelf iets verzinnen? Kan de cliënt anticiperen? In hoeverre is de cliënt in staat de magere of afwezige conceptvorming te camoufleren en/of te compenseren?

Handelingsadvies

Het is moeilijk om een cliënt die zoveel problemen heeft met betekenisverlening uit te leggen wat ReAttach voor hem/haar zou kunnen betekenen. Hoewel we als ReAttach Affect Coaches graag die uitleg geven is het

ReAttach M.I.S.T

Map the Individual State of Mind

voor deze cliënt belangrijker om precies te weten wat er van hem/haar wordt verwacht. Dat is bij ReAttach niet zoveel: de methode is voor cliënten uit deze doelgroep laagdrempelig. We verwachten dat zij de instructies proberen op te volgen en de denkopdrachten proberen uit te voeren. Als het ontwikkelingsniveau dat toelaat, is het verstandig om de sociaal-cognitieve training volledig uit te voeren. In feite is de hele conceptualisatie training een nieuwe leerervaring voor de cliënt. Bij cliënten met een laag ontwikkelingsniveau beperken we ons de eerste keer tot het werken met concepten. Om conceptueel denken te stimuleren en te automatiseren zult u met veel concepten moeten werken wanneer de perspectiefname en het relationeel concept (blijf...) nog geen opties zijn.

Verduidelijk dat tactiele stimuli nodig zijn en maak het tappen voorspelbaar (zorg dat de cliënt dit letterlijk aan ziet komen). Wacht op het initiatief vanuit de cliënt en start direct met het noemen van de naam als er goed oogcontact en emotie zichtbaar zijn. *“De ogen mogen gesloten worden”* is een aanwijzing die letterlijk kan worden opgepakt. *“Sluit de ogen en luister naar de woorden die ik zeg of de opdrachten die ik geef.”* *Je hoeft niets terug te zeggen, probeer alleen maar de opdrachten in gedachten uit te voeren”.*

Bij het noemen van de naam kan het zijn dat de cliënt “ja” zegt. Herhaal dan de instructie dat hij/zij niets hoeft terug te zeggen. Zorg dat de arousal hoog genoeg blijft en vervolg met de opdracht “Denk aan ...”

Perspectiefname

De eerste keer dat de perspectiefname wordt getraind, zul je mogelijk moeten verduidelijken. Doe dit tijdens de sessie bijvoorbeeld op deze manier bij volwassenen cliënten met een normale tot hoge intelligentie:

“Nu wil ik dat je in gedachten op de plaats van (ander 1) gaat staan en probeert door de ogen van (ander 1) naar jezelf te “kijken”. Schakeltijd geven (niet te lang) en doorgaan. Als de cliënt de sessie niet onderbreekt wordt de sociaal-cognitieve training vervolgd met: “Blijf (ander 1) en kijk naar (ander 2)”. Dit is de meest complexe instructie en het is voor het automatiseren belangrijk dat u als therapeut voldoende verwerkingssnelheid geeft. Tel in gedachten tot 20 voordat u weer naar de naam toe gaat. De tweede keer dat perspectief name wordt getraind laat u de extra uitleg achterwege en maakt direct de transfer naar een gebruikelijke ReAttach sessie. U zou kunnen zeggen bij een volwassene: “ Kijk nu door de ogen van (ander 2) naar jezelf. Bij kinderen is de opdracht van de perspectiefname goed uit te leggen aan de hand van een televisie-karakter of een held uit een game. Oefen gerust met “Super Mario” en zeg bijvoorbeeld “Nu heb jij de rol van Super Mario en je kijkt naar jezelf” Blijf Super Mario en kijk naar Papa....

ReAttach M.I.S.T

Map the Individual State of Mind

Ook bij kinderen geldt dat wanneer de perspectiefname wordt uitgevoerd, u de sociaal-cognitieve training qua instructies helemaal benut. Het is belangrijk dat u zich realiseert dat we nieuwe vaardigheden oefenen. Het ontbreken van Theory of Mind bij kinderen of volwassenen is geen reden om deze oefening over te slaan. Het is juist belangrijk om conceptueel denken te stimuleren en de cliënten kennis te laten maken met nieuwe manieren om te kijken naar jezelf, naar anderen en naar relaties onderling.

Zoekopdrachten

Bij deze groep cliënten staan de zoekopdrachten naast het bevorderen van de connectiviteit met het lange termijn geheugen in het teken van concepten vullen. Er is veel gefragmenteerde informatie in het lange termijn geheugen opgeslagen. Hoe meer informatie u de cliënt laat ophalen des te meer informatie kan hij/zij onder optimale condities, samen met u, in samenhang gaan plaatsen. Maak dus zinvolle keuzes, zoals:

- Zoek alles wat je gehoord en gezien hebt over jezelf
- Zoek alles wat je weet over leeftijdsgenoten
- Zoek alles wat je weet over je ouders, je familie
- Zoek alles wat je weet over je partner
- Zoek alles wat je weet over de maatschappij

Cognitive Bias Modification

Concepten die net gebouwd zijn hoef je nog niet bij te stellen. CBM 1 kunt u wel goed gebruiken om de differentiatie tussen 'ik' en 'de anderen' te laten zien en het zelfbeeld hiermee te verstevigen. Cliënten met magere concepten begrijpen vaak nog niet dat zij zelf de hoofdrolspeler in hun eigen leven zijn.

CBM 2 nieuwe leerervaringen

Het is enorm belangrijk eerst voorstellingsvermogen te trainen en integreren, wanneer dit onvoldoende aanwezig is. Als u twijfelt dan adviseren wij u om hier mee te starten. Bij alle leerervaringen is het verstandig om eerst een klein concreet stapje te laten zetten en die ervaring te integreren (herinner je deze ervaring). Direct daarna adviseren wij u om de leerervaring uit te bouwen, bijvoorbeeld door die in meerdere situaties toe te passen en op deze manier de leerervaring te generaliseren naar het dagelijks leven.

Versterker

De versterker heeft ook moeite om de realiteitszin vast te houden en is geneigd te veel betekenis te verlenen. Het is voor de versterker heel moeilijk om de cliënt met beide benen op de grond te laten staan. De versterker is ook een cliënt.

ReAttach M.I.S.T

Map the Individual State of Mind

Tegenpool

Bij de tegenpool is juist sprake van magere conceptvorming waardoor de tegenpool weinig tot geen betekenis toekent aan informatie, emoties en gebeurtenissen. De tegenpool versterkt cliënt niet in de verstoringen, maar kan ook niet goed ondersteunen. De tegenpool heeft mogelijk zelf sturing en begeleiding nodig, ook al mist de tegenpool het inzicht en het overzicht om daar zelf om te vragen. De tegenpool is mogelijk ook een cliënt.

ReAttach M.I.S.T
Map the Individual State of Mind

BETEKENIS VERLENEN HYPO

Betekenis

Er is sprake van zeer magere conceptvorming of het kan zijn dat uw cliënt nog niet in staat is tot betekenisverlening in samenhang. U kunt het beste werken vanuit de pre-conceptuele fase: concepten gaan opbouwen en toewerken naar de conceptuele fase. Uw cliënt is nog niet aan betekenisverlening in samenhang toe gekomen of heeft een ernstige terugval in ontwikkeling doorgemaakt.

Secundair heeft dit gevolgen voor:

De totale ontwikkeling

Toets

Als er (nog) geen conceptvorming plaatsvindt, wordt de wereld fragmentarisch waargenomen. Uw cliënt heeft moeite met het besef van tijd en ruimte. Er is veel behoefte aan verduidelijking vanuit een structureel gebrek aan overzicht en inzicht: niets is vanzelfsprekend.

Waarneming

Het gebrek aan betekenisverlening kunt u waarnemen als u hier een beroep op doet. Stel open vragen, stel zingevingsvragen. Stel open vragen over het verleden of over de toekomst. Als beeldvorming nog niet mogelijk is, dan is het verbeeldend vermogen afwezig of zeer beperkt. Kan de cliënt zelf iets verzinnen? Kan de cliënt anticiperen? In hoeverre is de cliënt in staat de magere of afwezige conceptvorming te camoufleren en/of te compenseren?

Het is moeilijk om een cliënt die zoveel problemen heeft met betekenisverlening uit te leggen wat ReAttach voor hem/haar zou kunnen betekenen. Hoewel we als therapeuten graag die uitleg geven is het voor deze cliënt belangrijker om precies te weten wat er van hem/haar wordt verwacht. Dat is bij ReAttach niet zoveel: de methode is voor cliënten uit deze doelgroep laagdrempelig. We verwachten dat zij de instructies proberen op te volgen en de denkopdrachten proberen uit te voeren. Als het ontwikkelingsniveau dat toelaat, is het verstandig om de sociaal-cognitieve training volledig uit te voeren. In feite is de hele conceptualisatie training een nieuwe leerervaring voor de cliënt. Bij cliënten met een laag ontwikkelingsniveau beperken we ons de eerste keer tot het werken met concepten. Om conceptueel denken te stimuleren en te automatiseren zult u met veel concepten moeten werken wanneer de perspectiefname en het relationeel concept (blijf...) nog geen opties zijn.

ReAttach M.I.S.T

Map the Individual State of Mind

Verduidelijk dat tactiele stimuli nodig zijn en maak het tappen voorspelbaar (zorg dat de cliënt dit letterlijk aan ziet komen). Wacht op het initiatief vanuit de cliënt en start direct met het noemen van de naam als er goed oogcontact en affect zichtbaar zijn. *“De ogen mogen gesloten worden”* is een aanwijzing die te letterlijk kan worden opgepakt. *“Sluit de ogen en luister naar de woorden die ik zeg of de opdrachten die ik geef.”* Je hoeft niets terug te zeggen, probeer alleen maar de opdrachten in gedachten uit te voeren. Bij het noemen van de naam kan het zijn dat de cliënt “ja” zegt. Herhaal dan de instructie dat hij/zij niets hoeft terug te zeggen. Zorg dat de arousal hoog genoeg blijft en vervolg met de opdracht “Denk aan ...”

Perspectiefname

De eerste keer dat de perspectiefname wordt getraind, zul je mogelijk moeten verduidelijken. Doe dit tijdens de sessie bijvoorbeeld op deze manier bij volwassenen cliënten met een normale tot hoge intelligentie: *“Nu wil ik dat je in gedachten op de plaats van (ander 1) gaat staan en probeert door de ogen van (ander 1) naar jezelf te kijken”*. Schakeltijd geven (niet te lang) en doorgaan. Als de cliënt de sessie niet onderbreekt wordt de sociaal cognitieve training vervolgd met: “Blijf (ander 1)

en kijk naar (ander 2). Dit is de meest complexe instructie en het is voor het automatiseren belangrijk dat u als therapeut voldoende verwerkingssnelheid geeft. Tel in gedachten tot 20 voordat u weer naar de naam toe gaat. De tweede keer dat perspectief name wordt getraind laat u de extra uitleg achterwege en maakt direct de transfer naar een gebruikelijke ReAttach sessie. U zou kunnen zeggen bij een volwassene: “ *Kijk nu door de ogen van (ander 2) naar jezelf.*”

Bij kinderen is de opdracht van de perspectiefname goed uit te leggen aan de hand van een televisie-karakter of een held uit een game. Oefen gerust met “Super Mario” en zeg bijvoorbeeld “*Nu heb jij de rol van Super Mario en je kijkt naar jezelf*” of “*Blijf Super Mario en kijk naar Papa*”.

Ook bij kinderen geldt dat wanneer de perspectiefname wordt uitgevoerd u de sociaal-cognitieve training qua instructies helemaal benut. Het is belangrijk dat u zich realiseert dat we nieuwe vaardigheden oefenen. Het ontbreken van Theory of Mind bij kinderen of volwassenen is geen reden om deze oefening over te slaan. Het is juist belangrijk om conceptueel denken te stimuleren en de cliënten kennis te laten maken met nieuwe manieren om te kijken naar jezelf, naar anderen en naar relaties onderling.

ReAttach M.I.S.T

Map the Individual State of Mind

Zoekopdrachten

Bij deze groep cliënten staan de zoekopdrachten naast het bevorderen van de connectiviteit met het lange termijn geheugen in het teken van concepten vullen. Er is veel gefragmenteerde informatie in het lange termijn geheugen opgeslagen. Hoe meer informatie u de cliënt laat ophalen des te meer informatie kan hij/zij onder optimale condities, samen met u, in samenhang gaan plaatsen.

Maak dus zinvolle keuzes, zoals:

- Zoek alles wat je gehoord en gezien hebt over jezelf
- Zoek alles wat je weet over leeftijdsgenoten
- Zoek alles wat je weet over je ouders, je familie
- Zoek alles wat je weet over je partner
- Zoek alles wat je weet over de maatschappij

Cognitive Bias Modification

Concepten die net gebouwd zijn hoeft u nog niet bij te stellen. **CBM 1** kunt u wel goed gebruiken om de differentiatie tussen 'ik' en 'de anderen' te laten zien en het zelfbeeld hiermee te verstevigen. Cliënten met magere concepten begrijpen vaak nog niet dat zij zelf de hoofdrolspeler in hun eigen leven zijn.

CBM 2 nieuwe leerervaringen: Het is enorm belangrijk eerst voorstellingsvermogen te trainen en integreren, wanneer dit onvoldoende aanwezig is. Als u twijfelt dan adviseren wij u om hier mee te starten.

Bij alle leerervaringen is het verstandig om eerst een klein concreet stapje te laten zetten en die ervaring te integreren. Direct daarna adviseren wij u om de leerervaring uit te bouwen, bijvoorbeeld door die in meerdere situaties toe te passen en op deze manier de leerervaring te generaliseren naar het dagelijks leven.

Versterker

De versterker heeft ook magere conceptvorming en problemen met inzicht en overzicht. Het is voor de versterker moeilijk om de behoeften van de cliënt goed te zien en daar goed op te reageren. De versterker is mogelijk zelf ook cliënt. Duidelijk communiceren wat u van de versterker verwacht is belangrijk. Zo kunt u van de versterker ondersteuning krijgen in het systemisch proces.

Tegenpool

De tegenpool geeft te veel betekenis aan informatie, emoties en gebeurtenissen, waardoor de tegenpool moeite heeft om met beide benen op de grond te blijven staan. Probeer aan te sluiten bij de gezonde redematies

ReAttach M.I.S.T

Map the Individual State of Mind

en de tegenpool die mogelijk ernstig overvraagd wordt door de zorg voor cliënt met beide benen op de grond te zetten op een ego-sparende manier. Heb aandacht voor de behoefte aan basisveiligheid en om gezien en gehoord te worden. Sluit aan op positief affect en probeer adaptieve vaardigheden te trainen, die helpend kunnen zijn. Als de tegenpool een complexe cliënt blijkt te zijn biedt dan een volledig traject aan, passend bij de ernst en complexiteit van de problematiek. Mocht dit niet binnen uw expertise vallen, verwijs dan door naar een meer ervaren collega.

ReAttach M.I.S.T
Map the Individual State of Mind

VOORSTELLINGSVERMOGEN HYPER

Betekenis

Uw cliënt heeft (nog) moeite met het onderscheiden van fantasie en werkelijkheid.

Handelingsadvies

U kunt het concept “spel” bespreken. Wanneer doe je als- of? Wanneer is iets “echt” of “niet echt”? ReAttach is een speltherapie voor kinderen en volwassenen. We kunnen dus goed gebruik maken van fantasie. We gaan mee in de verbeelding en duiden die als spel. Als de cliënt bijvoorbeeld aangeeft dat hij Super Mario is, dan vragen we *Super Mario* om te gaan zitten.

We gaan wel uitleggen dat we een spel interventie gaan doen waarbij “Naam” mag doen alsof hij Super Mario is en kijkt naar “Naam”. We blijven in de realiteit staan en duiden de verbeelding. Het ReAttach protocol wordt uitgevoerd zoals bij andere cliënten. Bij CBM 1 zou je kunnen kijken naar de echte (Naam) en naar “(Naam) die speelt dat hij Super Mario is”. Bij sessie 2 aangeven eerst te gaan praten met “Naam” en daarna te gaan spelen met “Naam” die dan ook mag doen alsof.

Versterker

De versterker heeft ook moeite om fantasie en werkelijkheid te onderscheiden: de versterker is qua problematiek in feite een cliënt. Als de versterker veel te druk is in het hoofd, kan een VergeetMuts oefening zorgen voor rust ([Zeestraten-Bartholomeus et al., 2025](#)). Mocht er sprake zijn van psychosegevoeligheid, moet u uw verantwoordelijkheid nemen om door te verwijzen naar een psychiater of collega met de juiste expertise wanneer u deze expertise niet zelf bezit.

Tegenpool

De tegenpool heeft geen voorstellingsvermogen en daardoor moeite om te anticiperen op wat er komen gaat. Dit betekent dat de tegenpool het ook lastig vindt om initiatieven te nemen, iets te verzinnen om te doen en om te anticiperen op het gedrag van de cliënt. Als de tegenpool **naast** een gebrek aan voorstellingsvermogen ook een extreem lage arousal heeft zou de tegenpool risicovol gedrag kunnen laten zien. De tegenpool ziet dan geen gevaar en mist empathisch vermogen. Deze eigenschappen in combinatie met impulsiviteit en de behoefte aan stimulatie kan risicovol zijn.

ReAttach M.I.S.T

Map the Individual State of Mind

VOORSTELLINGSVERMOGEN HYPO

Betekenis

Uw cliënt heeft (nog) geen verbeeldend vermogen ontwikkeld of is dit kwijtgeraakt. Secundair heeft dit gevolgen voor:

- Executief functioneren (niet kunnen anticiperen)
- Gedragsregulatie
- Aanpassingsvermogen
- Leren

Toets

Toets het gebrek aan voorstellingsvermogen in de praktijk. Kan uw cliënt zelf iets verzinnen om te doen? Kan hij/zij zich voorstellen hoe het leven er over een tijd uit ziet? Kunt u een verhaaltje beginnen en de cliënt laten verzinnen hoe dit verder gaat?

Waarneming

Cliënten zonder voorstellingsvermogen kunnen u op het verkeerde been zetten bij standaard vragen. U krijgt dan een ingestudeerd antwoord. Het is verstandig om hier alert op te zijn.

Handelingsadvies

Bij CBM2 geeft u een heel eenvoudige opdracht om het verbeeldend vermogen te trainen: "Probeer *je voor te stellen dat je Sinterklaas bent.*" "*Herinner je deze ervaring*".. Geef daarna een ruimere opdracht om de vaardigheid te generaliseren.

Verbeeldend vermogen is nodig om te kunnen anticiperen, organiseren en plannen, doelen te formuleren, en oplossingen te verzinnen voor problemen.

Het is dan ook van belang dat u de zojuist getrainde "simpele" opdracht uitbreidt, bijvoorbeeld als volgt: *Als ik druk, dan stel je je voor dat je allerlei leuke dingen kunt verzinnen om met je vriendjes te doen. Herinner je deze ervaring.....*

of

Als ik druk, dan verzin je zoveel mogelijk manieren waarop je je problemen op kunt lossen... Herinner je deze ervaring.....etc

Opmerking*

Het is vanzelfsprekend dat de opdrachten die gegeven worden aansluiten bij de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van de cliënt.

ReAttach M.I.S.T

Map the Individual State of Mind

Versterker

De versterker die zelf ook geen goed ontwikkeld voorstellingsvermogen heeft, vindt het moeilijk te anticiperen op het gedrag van cliënt. In dit geval heeft de versterker duidelijke communicatie en mogelijk aansturing nodig.

Tegenpool

De tegenpool die moeite heeft om fantasie en werkelijkheid te onderscheiden kan voor de cliënt met een beperkt voorstellingsvermogen onvoorspelbaar zijn. Onvoorspelbaarheid is meestal een stressor.

ReAttach M.I.S.T
Map the Individual State of Mind

COMMUNICATIE - HYPER

Betekenis

Uw cliënt is te open in het contact of ontremd in de spraak. Het kan zijn dat er te weinig differentiatie is tussen vreemden en bekenden (door magere of afwezige conceptvorming). Er kan sprake zijn van een dwang (persevereren) een angst voor stilte of een poging tot compensatie van een cognitieve stoornis (zoals een frontaal kwab dementie).

Secundair heeft dit gevolgen voor:

- relaties met anderen

Handelingsadvies

Bij ReAttach werken we aan de differentiatie tussen 'ik' en de anderen. We kunnen bij CBM 1 ook expliciet aandacht besteden aan differentiatie tussen vreemden en bekenden, waarmee de grensoverschrijdende communicatie kan verminderen. Cliënten die niet tegen stilte kunnen en/of persevereren zwijgen tijdens ReAttach sessies wanneer zij goed gereguleerd worden. verbeteren van connectiviteit en executieve functies bij cognitieve stoornissen. ReAttach is een associatief proces waardoor de connectiviteit tussen verschillende neurale netwerken kan worden verstevigd. Door de multiple sensory integration verbetert de organisatie en

planning en zelfregulatie kan toenemen bij het (re)-activeren van interne locus of control.

Progressieve aandoeningen

We zien bij cliënten met progressieve beelden (bvb een frontaalkwab dementie) dat er (tijdelijke) verbetering mogelijk is op het gebied van sociaal-cognitief bewustzijn. U ziet dan minder ontremd gedrag en meer oog voor de omgeving. ReAttach ontlast het werkgeheugen en zorgt voor een activatie van de parasympathicus waardoor angst en agitatie kunnen afnemen en er minder vermoeidheidsklachten zijn. U kunt cliënten met progressieve aandoeningen helpen de veranderingen te accepteren en meer rust te vinden.

Versterker

De versterker communiceert ook veel en misschien ook op een bijzondere manier. Dit compliceert de communicatieproblemen van cliënt en de relatie onderling. U kunt hier mogelijk in verduidelijken.

Tegenpool

De tegenpool die niet communiceert of duidelijk beperkt is in de communicatie heeft moeite om aan te sluiten op de cliënt. U kunt hier mogelijk in verduidelijken.

ReAttach M.I.S.T
Map the Individual State of Mind

COMMUNICATIE - HYPO

Betekenis

Uw cliënt communiceert niet of nauwelijks met de omgeving, is mogelijk pre-verbaal en in zichzelf gekeerd.

Waarneming

Een goede observatie is belangrijk om te kijken naar de communicatie. Mogelijk communiceert de cliënt zonder dat dit door de omgeving goed wordt opgepikt. Kijk dus goed naar het gedrag. Wat gebeurt er als u uw eigen arousal drastisch verlaagt? Wat gebeurt er als iedereen in de omgeving het arousal drastisch verlaagt? Hoe reageert cliënt als u het tempo van spreken en handelen drastisch verlaagt? Neem voldoende tijd om communicatie op te pikken wanneer de cliënt fors vertraagd reageert, anders zou u initiatieven door deze vertraging kunnen missen.

Handeling

Arousal regulatie en het activeren van het sociale beloningssysteem (tappen) zijn de eerste stappen in het proces. Uw cliënt functioneert waarschijnlijk op pre-conceptueel niveau. Vanuit de cliënt gezien moet er een reden zijn om te communiceren met de omgeving. Op het moment dat er initiatief genomen wordt vanuit de

cliënt zult u aandacht moeten hebben en adequaat moeten reageren zodat er ‘joint attention’ ontstaat. Sluit aan op functionele communicatie en stimuleer die door situaties aan te bieden waarin communicatie nodig is.

Preverbaal

Het ReAttach protocol kan worden aangepast aan het ontwikkelingsniveau van de cliënt. Bij dove cliënten zult u moeten werken met visuele concepten. Wanneer uw cliënt een goed gehoor heeft en in ontwikkeling ouder is dan de leeftijd van 1 jaar, kunt u gaan werken aan de ontwikkeling van een samenhangend zelfconcept en de differentiatie tussen ‘ik’ en ‘de ander’.

Bij cliënten die op pre-verbaal en pre-conceptueel niveau functioneren, bouwt u door de ontwikkeling naar de conceptuele fase en differentiatie tussen ‘ik’ en ‘ander’ net als de voorwaarden voor de ontwikkeling van gesproken taal.

Echolalie

We zien dat echolalie plaats maakt voor gerichte communicatie bij autistische kinderen die dezelfde groei doormaken: differentiatie tussen ‘ik’ en ‘ander’. Door de activatie van de spiegelneuronen, de interesse in de ander, de bewustwording van het zelf en de ander, kunt u ook deze doelgroep gericht leren communiceren. Wel zult u met kleine stapjes tevreden moeten zijn als u groei activeert. De ontwikkelingen hebben tijd nodig.

Verbaal inactief / in zichzelf gekeerde cliënten

ReAttach M.I.S.T

Map the Individual State of Mind

Voor deze groep is het belangrijk dat communicatie zinvol wordt. Het versterken van betekenisverlening in samenhang (d.m.v. de sociaal-cognitieve training) draagt hieraan bij. Door een ontwikkelingsstoornis, trauma of ernstige verwaarlozing kunnen communicatieve vaardigheden onvoldoende zijn ontwikkeld. U kunt CBM 2 gebruiken om uw cliënten (in kleine stapjes, die goed aansluiten op de zone van naaste ontwikkeling) positieve ervaringen op te laten doen.

Omgeving

Als uw cliënt een disharmonische ontwikkeling heeft doorgemaakt en visueel is ingesteld, dan is waarschijnlijk dat de omgeving gebruik maakt van visuele verduidelijking. Leren communiceren door middel van gesproken taal is overbodig wanneer de omgeving voortdurend reageert op wat je aanwijst. Als we een goede Multiple Sensorische Integratie trainen en uw cliënt horend is (maar visueel ingesteld) dan is het belangrijk om het luisteren te oefenen en visuele ondersteuning zo mogelijk achterwege te laten.

Van mono naar multiple sensorisch communiceren

Van pre-verbaal naar verbaal

Bij gezonde kinderen ontwikkelt de communicatie zich niet via 1 sensorisch kanaal: we maken gebruik van intonatie, mimiek, gebaren, woorden, beelden en

drukken onze gevoelens uit. Als we werken met cliënten die op pre-verbaal en pre-conceptueel niveau functioneren is het belangrijk om na de ReAttach sessies te leren communiceren zoals het zich normaal ontwikkelende jonge kind dat doet: met alle zintuigen tegelijkertijd.

Makaton is een multimodale leermethode om de communicatie te verbeteren: spreken, kijken, gebaren, intonatie, lezen. Deze methode sluit goed aan op ReAttach. Als u geen Makaton ter beschikking heeft is het aanvullen van methoden die gebruik maken van 1 zintuiglijk kanaal met informatie uit andere zintuiglijke kanalen een goede oplossing.

Versterker

De versterker heeft zelf ook ernstige communicatieve beperkingen. Mogelijk kan de versterker ook profiteren van het aangeboden programma om de taal/spraak en communicatie onderling te verbeteren. Het kan ook nodig zijn hulpmiddelen te gebruiken om de communicatie tussen cliënt en de versterker te verduidelijken.

ReAttach M.I.S.T
Map the Individual State of Mind

Tegenpool

De tegenpool is communicatief actief maar wellicht ook bijzonder. Dit vraagt ook sturing, verduidelijking of aanpassing om de communicatie onderling te verbeteren.

EMOTIE REGULATIE HYPER

Betekenis

Uw cliënt heeft erg veel moeite om emoties te **tonen**. Er is geremdheid in de expressie. Dit vormt een belemmering voor wederkerigheid in intieme relaties.

Toets

Vraag aan uw cliënt en/of de ouders, partner, mantelzorger naar emoties en vermijdingsgedrag. Is er voldoende motivatie om te werken aan het durven voelen, toestaan te voelen en het delen van emoties met anderen?

Handelingsadvies

Als het gaat om jonge kinderen, dan kunt u het beste met de ouders starten. Het is belangrijk dat zij als co-regulators hun eigen emoties accepteren, durven voelen en kunnen laten zien op een goede manier. Als u te maken heeft met een volwassene, dan zou u het tonen van emoties (bijvoorbeeld durven huilen) in kunnen zetten in het protocol. U kunt gebruik maken van identificaties met adaptieve vaardigheden. Bij CBM2 kunt u op verschillende manieren oefenen in het uiten van emoties.

Bij CBM3 kunt u een hardnekkig patroon doorbreken door ervaringen toe te voegen waarin de geremdheid niet nodig was.

Versterker

De versterker is iemand die zelf ook geen uitdrukking geeft aan emoties, waardoor de versterker cliënt onvoldoende kan ondersteunen. U zou de versterker intensief kunnen betrekken bij het programma dat u cliënt aanbiedt, zodat beiden kunnen profiteren en samen kunnen groeien.

Tegenpool

De tegenpool kan emoties (nog) niet goed (meer) reguleren en daardoor onvoorspelbaar en onveilig gedrag laten zien voor de cliënt, die daardoor nog meer geneigd zal zijn om zich terug te trekken. Het is belangrijk de tegenpool tools aan te reiken om negatief affect te reguleren. U zou kunnen beginnen de met VergeetMuts als zelfregulatie oefening, met de W.A.R.A. face-to-face en met het aanbieden van een volledig ReAttach traject mits de tegenpool daartoe gemotiveerd is.

ReAttach M.I.S.T
Map the Individual State of Mind

EMOTIE REGULATIE - HYPO

Betekenis

Uw cliënt heeft erg veel moeite om de emoties te reguleren of is hiervoor (nog) afhankelijk van derden. Door trauma wordt het angstsysteem overgeactiveerd en kunnen triggers en projecties ernstige problemen met affectregulatie veroorzaken. Het verwerken van trauma heeft nog niet altijd het gewenste effect. Voor de ontwikkeling van een goede pijn- of affect regulatie is identificatie met die pijn of emotie nodig. Pijn en emoties zijn concepten. Voor de regulatie is interne locus of control nodig en betekenisverlening. Er zal een herkenning moeten zijn dat die pijn of emotie in jezelf zit. Als iemand (nog) in symbiotische relatie is met de omgeving, is identificatie met de signalen vanuit het eigen lichaam nog onvoldoende ontwikkeld. Niet-aangeboren hersenletsel kan connectiviteit verlies, problemen met de prikkelverwerking, controleverlies en regulatieproblemen veroorzaken waardoor het de cliënt niet meer lukt om pijn of emoties te reguleren.

Handelingsadvies

De **W.A.R.A.** (Wiring Affect with ReAttach) is een oefening die u **face-to-face** aan kunt bieden om negatief affect direct te verminderen. Als u dit een aantal keer doet en de cliënt de gelegenheid geeft om te voelen wat er gebeurt, kunt u daarna gemakkelijker starten met de sociaal-cognitieve training van ReAttach. U kunt ook de **VergeetMuts face-to-face** uitvoeren of de cliënt helpen deze zelf uit te voeren. In het begin is de W.A.R.A. zelfregulatie nog vrij lastig om uit te leggen en te automatiseren. Aan het einde van het ReAttach traject lukt dit waarschijnlijk beter en kunt u de VergeetMuts of de W.A.R.A. zelf-regulatie aanleren zodat uw cliënt betere affectregulatie mogelijkheden heeft.

Voordat uw cliënt betekenis kan geven aan de signalen die het eigen lichaam geeft, zult u de leervoorwaarden moeten optimaliseren met de ReAttach sociaal-cognitieve training. Eerst werkt u met ReAttach aan de **differentiatie tussen het zelf en anderen**. Dit is een belangrijke voorwaarde om de ontwikkeling van affect- en emotieregulatie bij cliënten die nog in de symbiotische fase zitten te kunnen laten plaatsvinden.

Door middel van de sociaal-cognitieve training vermindert u de triggers en projecties en verbetert u de interne locus of control en connectiviteit in het brein.

identificatie - regulatie - expressie

Bij hardnekkige affect- en emotieregulatieproblemen kunt u gevoelens op de positie van identificatie plaatsen omdat identificatie een voorwaarde is voor regulatie en expressie.

ReAttach M.I.S.T

Map the Individual State of Mind

Voorbeeld:

Naam

Denk aan uw gevoelens

U bent die gevoelens bent en kijk naar Naam

Met ReAttach willen we niet trauma-focused werken en geen exposure doen. Daarom wordt geadviseerd niet specifiek te werken, maar liever uit te zoomen naar een breder concept zoals gevoelens. Het is belangrijk om cliënten zich ook te laten identificeren met **positief** affect. Bij positief affect is specifiek benoemen geen probleem. Identificaties met positief affect kunnen helpen om later de New Mind Creation aan te bieden. Immers, fijne gevoelens en emoties zijn concepten die we kunnen verstevigen voordat we basisveiligheid gaan trainen.

Cognitive bias modification

Bij **CBM 1** kunt u gevoelens deel uit laten maken van het zelf. Bij **CBM2** kunt u oefenen in het reguleren en het accepteren of uiten van gevoelens. U kunt **CBM2** ook inzetten om fysiek te ontspannen door positief affect (zoals plezier) te laten ervaren.

Versterker

De versterker heeft zelf ook nog niet geleerd om negatief affect goed te kunnen plaatsen en emoties te reguleren. Als de versterker en cliënt negatief affect op elkaar afreageren kunnen onveilige situaties ontstaan. Het is daarom belangrijk het negatief affect van de versterker te reduceren met behulp van een W.A.R.A. face-to-face en zelfregulatie tools aan te reiken zoals de VergeetMuts. Dit kan de versterker ook motiveren om intensiever te participeren in het door u opgestelde strategisch systemisch behandelplan.

Tegenpool

De tegenpool is geneigd de eigen gevoelens te onderdrukken, waardoor de tegenpool als stabilisator kan optreden als de cliënt dat nodig heeft. Het onderdrukken van de eigen gevoelens kan een overlevingspatroon zijn dat adequaat is zolang de cliënt nog niet in staat tot is zelfregulatie. Als ReAttach Affect Coach is het belangrijk de groei van zowel de cliënt als de tegenpool goed te monitoren, zodat er voor beiden een goede balans ontstaat.

ReAttach M.I.S.T
Map the Individual State of Mind

COPING - HYPER

Betekenis

Uw cliënt heeft zoveel moeite met onvoorspelbaarheid dat hij/zij te veel controle wil uitoefenen op alles wat er gebeurt. Daardoor is er te weinig ruimte voor anderen om zelfstandig problemen op te lossen. Als uw cliënt een ouder is, dan is dit erg lastig voor de partner en voor de kinderen. Er is een “pronounced internal locus of control”, het is voor de omgeving teveel van het goede. Voor uw cliënt kan de controle die hij/zij uitoefent op de omgeving een (te) positief zelfbeeld geven. U krijgt dan de boodschap: “Waar zouden we zijn zonder deze cliënt?”

Handelingsadvies

Eigenlijk is uw cliënt zo bang voor controleverlies dat dit gedrag is ontstaan. Een ego-sparende manier om hier in een ReAttach sessie mee om te gaan is toe te werken aan het **leren geven van ruimte** aan anderen om zichzelf te kunnen zijn, zelf initiatieven te kunnen nemen en zelf problemen op te lossen. U gebruikt hiervoor adaptieve identificaties en oefent nieuwe vaardigheden in CBM 2. In CBM 3 de optimism bias terug trainen vanuit het idee dat ook alles goed komt als de cliënt wat meer aan anderen over durft te laten, ondersteunt in het reduceren van hyper-coping.

ReAttach VergeetMuts

Als het bespreekbaar is met uw cliënt dat hij/zij moeite heeft met het loslaten van controle, dan kunt u starten met de VergeetMuts als zelfregulatie oefening. Deze oefening is heel geschikt om “alle beren op de weg” los te laten, of negatief affect dat ten grondslag ligt aan neurotisch gedrag.

Versterker

De versterker heeft ook veel moeite om anderen ruimte te geven zelf problemen op te lossen. Dat botst met de hyper coping van de cliënt. Dit bespreekbaar maken, de versterker positief benaderen en betrekken bij het strategisch behandelplan kan helpen om bij beiden groei te bewerkstelligen. De ReAttach VergeetMuts kunt u ook bij de versterker goed inzetten.

Tegenpool

De tegenpool wordt pas geactiveerd om zelf problemen actief aan te pakken als de cliënt daar ruimte voor kan geven. In die zin heeft de tegenpool een duidelijke signaalfunctie en kunt u via de tegenpool goed monitoren of het systeem een betere balans aan het ontdekken is.

ReAttach M.I.S.T
Map the Individual State of Mind

COPING - HYPO

Betekenis

Uw cliënt is onzelfstandig en voor het oplossen van problemen afhankelijk van anderen.

Toets

Als uw cliënt nog in de pre-conceptuele fase zit, dan kan hij/zij de wereld niet ervaren als een betekenisvol geheel. Wanneer er onvoldoende cognitief compenserende mogelijkheden zijn (laag niveau) of wanneer de omgeving te veel camoufleert en compenseren is er sprake van al dan niet aangeleerde hulpeloosheid. Mensen kunnen ook passief worden als zij zich overspoeld voelen door emoties en gebeurtenissen of doordat zij het gevoel hebben er totaal geen greep op te hebben (externe locus of control).

Handelingsadvies

We werken met ReAttach van de pre-conceptuele fase toe naar de conceptuele fase en trainen dan onder andere de perspectiefname. In de normaal verlopende ontwikkeling ontstaat na de differentiatie tussen 'ik' en 'de ander' ook de behoefte om zelf dingen te doen. Wanneer dat niet gebeurt ontstaat er een andere activeringsbehoefte. Uiteraard is het belangrijk om bij systeemproblematiek met partner /ouders /mantelzorgers

te werken. Bij de ontwikkeling van een interne locus of control gaan cliënten zelf hun problemen actief oplossen.

Cognitive bias modification

U kunt CBM 2 gebruiken om uw cliënt actief te laten oefenen om a) mogelijke oplossingen te zoeken voor problemen b) ze in gedachten ook te zien uitvoeren. Dat laatste is vooral bij inactieve cliënten van belang.

Verbeeldend vermogen

Er zijn cliënten die nog niet het verbeeldend vermogen ontwikkeld hebben om actief problemen op te lossen. Zij kunnen nog niet verzinnen hoe zij dat zouden kunnen doen. Daarom is het belangrijk om bij deze groep cliënten bij CBM 2 aandacht te besteden aan de ontwikkeling van verbeeldend vermogen.

Versterker

De versterker heeft ook een passieve coping en geeft daarin geen goed voorbeeld aan de cliënt. Ook is de versterker niet goed in staat de cliënt te activeren. Mogelijk speelt bij de versterker depressiviteit een rol? U zou kunnen proberen of u voor depressiviteit de VergeetMuts in kunt zetten waardoor de versterker meer ruimte krijgt om initiatieven te ontplooien.

ReAttach M.I.S.T
Map the Individual State of Mind

Tegenpool

De tegenpool is geneigd problemen voor de cliënt op te lossen waardoor de cliënt die toch al weinig coping vaardigheden heeft niet actief hoeft te worden. Het is belangrijk dit met de tegenpool te bespreken en de vaardigheid om los te laten en ruimte te geven bij de tegenpool te promoten. Bij het los leren laten kunt u de VergeetMuts inzetten als zelfregulatie tool.

